

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Tertius In Libros De Coelo; De Generatione Et Corruptione;
De Anima; Et Metaphysicam Aristotelis

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

IV. An Anima Vegetativa sit divisibilis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95375)

crescens in altum, & pedibus, unguibus & cæteris corporis partibus præterquam cornibus agnum exprimens, vorat herbas, quibus circumdatur, quæ etiam percussa sanguinem è vulnere emittit, & appetitur à lupis, uti agnus, unde vocatur agnus Scythicus. Item quoddam detur in Hybernia arbor cujus fructus & frondes in mare desiduæ, convertuntur in anates; imò & quædam alia, cujus folia lapsa, habent parvos pedes, & rependo se movent. Si autem hæc vera sint, merito dubitare poterimus, an tales plantæ non sint plantæ animales, id est, vegetativæ & sensitivæ simul.

D V B I V M I I I.

An semina vivant animâ vegetativâ?

Ante Resolutionem
VIII. Suppono per plantarum semina hic intelligi nucleos illos, qui in medio fructuum includuntur, non verò bulbos, quos vivere animâ vegetativâ ipsorum radices & fibræ, quibus alimentum attrahunt, satis significant. Hoc supposito, sit

R E S O L U T I O.

IX. **D**ico: semina plantarum non vivunt animâ vegetativâ.

Probat 1°, ex Aristotele de generat. animalium lib. 2°. cap. 3°. qui indifferenter agens de quovis semine, ait, *Semen non vivere actu, sed potentia*, ergo, &c.

X. Probat 2°, semen animalium non vivit, ergo nec plantarum, consequentia tenet à pari; quia sicut illud non est continuum cum reliquo vivente, ita nec hoc: Ergo, &c.

XI. Obijcies tamen 1°, semen modico humore affuso statim germinat, ergo vivit animâ vegetativâ.

XII. Respondeo negando consequentiam, quia hoc fit, quia continet actionem egressam à planta, à qua decisum est, productivam (positis nonnullis conditionibus, ut humore affuso) animæ vegetativæ. Vide dicta lib. 2. Physicor. Disp. 3. Dub. 1°. an causa possit agere non existens, & Disp. 6. Dub. 2°. an accidens possit producere substantiam.

XIII. Obijcies 2°, fructus plantarum vivunt animâ vegetativâ, sed multa semina sunt fructus, ut amygdala, castanæ, &c. Ergo, &c.

XIV. Respondeo distinguendo minorem; sed multa semina ut semina & secundum nucleum præcisè sunt tales fructus, nego minorem; ut fructus & secundum nucleum quatenus tectum Bulbo aut cortice illa in extremitate arborum per modum globuli pendente, concedo minorem; verum illud non est semen discontinuum ab arbore, sed quidpiam cum illa continuum; unde decipitur P. Comptonus dum hic Disp. 3. Sect. 3. dicit, semen plantæ vivere, quia crescit & augetur, sicuti reliquæ partes plantæ, propter quod semper fibræ quibusdam unitur plantæ, quibus mediis alimentum ab ea fugit, illudque per venulas quasdam per omnes suas partes dispensari: ad enim solum verum est de fructu in quo semen aut nucleus recipitur; quia semen plantæ per juxta-positionem crescit, sicut semen animalis, ut diximus.

D V B I V M I V.

An Anima Vegetativa sit divisibilis?

Ante Resolutionem
XV. Suppono animam hominis, contra Stoicos, non esse formaliter divisibilem, aut ex plu-

ribus partibus integraliter compositam: nam (utpote spiritus juxta illud Lucæ 13. *In manus tuas Domine commendo spiritum meum*; & ad Galatas 5. *Caro concupiscit adversus spiritum*) est tota in toto, & tota in qualibet parte corporis; alioqui abscisso capite, remaneret pars animæ in illo, & postea, vel desineret contra animæ immortalitatem, vel esset extra corpus in coelo, si in statu gratiæ; vel in inferno, si in mortali: ex quo fieri posset, quoddam idem homo partim esset in coelo, partim in inferno, quod est absurdum. Dicere autem quoddam illa pars se uniret cæteris partibus non est probabile, quia alioqui deberet extendi extra corpus, vel informare partes jam informatas, quæ etiam sunt absurda. Quoddam verò caput hominis abscissum saltet, mordeat, &c. non fit quia pars animæ in capite remanet, vel quia (ut docet D. Fromondus de Anima lib. 1°. cap. 4°. art. 3°. & lib. 4°. cap. 2. art. 3°.) anima in duobus locis replicata manet, cum sola interruptione unionis: nam 1um dicere nefas; 2um autem mihi improbabile, quia caput modico tempore, inde mille leucis translatum eodem modo saltaret & morderet, unde mille leucarum & amplius deberet esse sphaera localis animæ rationalis; quod non probat, sed quia motum in caput, talem vel talem, tantæ vel tantæ durationis ante discessum impressit: juxta dicta lib. 2. Phys. Disp. 3. Dub. 1°. Resol. 4. quoddam autem alii id refundant in revolutiones spirituum vitalium ex abscissione, minus mihi probabile est; quia illi spiritus exanimæ, non possunt se ita movere, nec saltus sive motus spirituum possunt esse ab alio, quam ab anima; si verò anima tales spiritus moveat, cur potius caput non movetur? unde ulterius patet ad 2um solutionem D. Fromondi, quam locus citatis adfert.

R E S O L U T I O I.

XVI. **D**ico 1°, anima vegetativa tantum, ut plantarum, & vegetativa & sensitiva simul imperfectorum animalium, est formaliter divisibilis.

XVII. Probat 1^a Pars, quia in ramis à trunco abscissis est vita (nam folia & flores producant); ergo & pars animæ. Probat 2^a Pars, quia tota prior anima in illis esse non potest, ne alioqui sit simul in pluribus locis distantibus & discretis: nec etiam alia recenter producta est, quia probabilis dicitur animam plantarum esse divisibilem, quam recurratur ad causam, nescio quam, istius animæ totalis productivam, ut defendatur esse indivisibilem.

XVIII. Confirmatur à fortiori ex probatione 2^a partis, & alioqui eadem ratione dicerem formas elementorum esse indivisibiles & novas totales produci in singulis partibus post separationem ab invicem.

XIX. Probat 2^a Pars, quæ est ferè æque certa ac præcedens, in utraque parte lacertarum aut vermium inter-scissorum est vita, nam se localiter movent & tacti tactum sentiunt, quæ in spiritus vitales refundi non possunt, ut partim constat ex supposito, partim quia spiritus vitales non sentiunt, ergo est pars animæ, &c. ut supra.

Confirmatur ex Resolutione sequenti. Ex his
XX. Collige quoddam ramus abscissus vivens non dicitur arbor, pars lacertæ lacerta, &c. non esse ideo, quia non habent animam arboris, lacertæ, &c. sed quia per arborem intelligimus illant, quæ habet radices & fibras quibus alimentum fugat; per lacertam tale corpus organicum, habens caput, caudam, &c.

&c. quæ istis non conveniunt: propter eandem rationem nullus dicit pedem hominis continuum cæteris membris intelligere, aut esse hominem, quia tales denominationes ex communi usu loquendi, sunt totius talis compositi organici, &c.

RESOLUTIO II.

xxi. **D**ico secundò, anima sensitiva & vegetativa simul perfectorum brutorum est etiam formaliter divisibilis. Ita Scotus in 4um. dist. 44. q. 1. art. 1. & omnes ferè Scotistæ. Durandus in 1um. dist. 8. q. 3. Capreolus in 2um. dist. 15. q. 1. Marsilius lib. de Genesi q. 10. P. Noster Bacho in 3um. dist. 17. q. 1. art. 3. §. 2. Iandunus, Toletus, Rubius, Conimb. ut probabilis. Suarez Metaph. Disp. 15. ubi oppositam sententiam, quam lib. 1. de Anima defenderat, retractavit; Murcia, Arriaga, Oviedus, &c. contra nostros Complutenes hic Disp. 5. Ioannem à S. Thoma hic q. 2. art. 2. & alios Thomistas communissimè post D. Thomam 1. p. q. 76. art. 8. & quæst. de anima art. 2. l. 2°. contra Gentes cap. 72.

xxii. Probatur 1°, quia non est ratio cur potius perfectorum brutorum anima esset formaliter indivisibilis, quam imperfectorum, plantarum, aut quàm formæ non viventium, ergo, &c. Probatur antecedens quia illæ non minus sunt è subjecto divisibili eductæ, quàm hæ, propter quod tantum hæ dicuntur formaliter divisibiles, ergo, &c.

xxiii. Dices rationem esse, quòd imperfecta animalia, plantæ, &c. divisa, in pluribus partibus divisim vivunt, non verò perfecta, ut patet, si abscindatur pes ab equo. Sed

xxiv. Contra 1°, serpentes sunt animalia muribus perfectiora, & divisi in pluribus partibus divisim vivunt.

xxv. 2°, ex divisione corporis non potest facile colligi divisibilitas vel indivisibilitas animæ; quia in capite serpentis est anima divisibilis, abscissum tamen non vivit; imò nullus dubitat, quin in toto, anima sit divisibilis; vermis tamen intercisus in longum, secundum suas partes non vivit; & idem est de nonnullis plantis, quæ (teste Aristotele de juventute & senectute cap. 1.) intercisæ in partibus non vivunt. horum ratio est; non quia anima est indivisibilis, sed quia in nonnullis partibus corporis plus, in aliis minus, à cooperatione & dispositionibus cæterarum pendet: Et hoc modo intelliges Aristotelem, cum dicit ibidem, *Animas perfectorum animalium esse magis una, magis simplices, & magis indivisibiles quàm imperfectorum.*

xxvi. Contra 2°, falsum est, quòd perfecta animalia divisa in partibus divisim non vivant; quia ex historiis, quas D. Fromondus de animalib. 1. cap. 4. refert, constat capras excordes, sive extracto corde, balasse, aquilas & columbas detruncato capite vitalasse.

xxvii. Probatur 2°, omnis anima perfectorum brutorum (utpote materialis & corruptibilis) educitur & pendet à materia, ergo est divisibilis, sicut ipsa. Probatur consequentia; quia ita pendet à materia ut tota è tota, & pars è parte materiæ educatur; alioqui enim, si tota ex qualibet parte materiæ educeretur, à qualibet parte penderet, ac proinde abscissâ minimâ parte materiæ, tota desineret, quod absolute est negandum, ergo, &c.

xxviii. Responderi posset in primo produci, animam perfectorum brutorum pendere quidem totam à qualibet parte materiæ primigenæ, sed in

conservari, non nisi ab aliquibus partibus præcipuis secundum certam quantitatem. Verum

xxix. Contra: non est sufficiens fundamentum id asserendi; nam sicut cæteræ formæ & animæ, quæ in conservari pendet à materia, pendet & in primo produci; & quæ in conservari non pendet à materia, ut anima rationalis, nec pendet in 1° produci: ita è contra animæ perfectorum brutorum, quæ in primo produci pendet tota à tota materia, & tota à qualibet parte materiæ primigenæ; penderet in conservari tota à tota materia, & tota à qualibet parte materiæ primigenæ; ac proinde quælibet anima, abscissâ minimâ parte materiæ primigenæ, tota desineret, quod est contra experientiam; deinde id ipsum est quod quærimus, an scilicet animæ perfectorum brutorum sint talis naturæ & dependentiæ à materia; quod non probas: quòd autem aliqui dicant istas animas, quia mediæ sunt inter rationales animas & animas imperfectorum brutorum, esse talis naturæ; non est probabile: quia medietas illa sufficienter salvatur in perfectiori modo sentiendi, perfectiori differentia ipsius bruti à cæteris, &c. Denique similiter dicam animam serpentis non esse divisibilem in corpore serpentis; sed indivisibilem, pendere totam in produci à toto corpore primigeno & totam à qualibet parte, ita tamen ut in conservari ab illo non pendeat, quod non admittunt.

xxx. Confirmatur: si animæ perfectorum brutorum sint indivisibiles, potius animæ serpentum, quàm murium; apum, quàm talparum, erunt indivisibiles: atqui hæ sunt integraliter divisibiles, ergo à fortiori murium, talparum, asinorum, &c. Minor admittitur ab adversariis; Consequentia est legitima; Major patet à fortiori.

xxxi. Obicies 1°, experimur in animalibus perfectis, quòd si una pars pungatur, statim omnes aliæ partes moveantur, & quòd si per imaginationem, aliquid sibi nocivum apprehendant, statim reliquæ partes corporis se moveant ad illud fugiendū: Sed id fit, quia in toto corpore est eadē anima; ergo, &c.

xxxii. Respondeo 1°, retorquendo argumentum in animalibus imperfectis; triti enim vermes se contrahunt & totaliter movent, & si unica pars cujlibet ex imperfectis sentiat objectum sibi nocivum, statim movetur ut illud fugiat.

xxxiii. Respondeo 2°, distinguendo minorem: sed id fit, quia in toto corpore est eadem anima continuata & divisibilis, concedo: simplex & indivisibilis, nego: sola enim connectio dat sympatiam illam, ut unâ se movente ad fugiendum objectum inconveniens, moveatur & alia: fortè enim ut profundè Fromondus loco supra citato perfectiorum animalium perfectiores partes ab unico principio motum & sensum recipiunt, à quo si separentur, statim vitales operationes & vitam amittunt: propter quod Aristoteles libro de juventute cap. 2. ait, *Perfectiora animalia maxime esse una, magis simplicia & indivisibilia, quàm imperfectiora, sive quàm annulosa & insecta, quomodo fortè etiam exponi debet D. Thomas ubi videtur nobis contrarius.*

xxxiv. Obicies 2°, Aristoteles 7. de Generatione cap. 5. docet vivens, quod accrescit, manere idem secundum formam, non secundum materiam; ergo, &c.

xxxv. Respondeo Aristotelem ibi loqui de omnivivente generaliter; non agnoscunt autem adversarii omne vivens in accretione manere idem secundum formam; unde per formam intelligere non potest animam, sed figuram & speciem exter-

nam, quæ in omni accretione manet.

D V B I V M V.

An Partes integrales animæ vegetativæ sint heterogeneæ?

ANte Resolutionem
xxxvi. Sensus dubii est, an partes animæ informantes materiæ partes instructas accidentibus diversæ speciei, ut v. g. ossa, carnem, oculos &c. sint diversæ rationis, sic nempe ut pars animæ, quæ de facto oculum informat, æquè connaturaliter potuisset aurem informare, quæ cor, pedem, & sic de aliis, ita ut illa, quæ oculum informat sit quodammodo oculus, quæ pedem, pes quodammodo, &c. Dubium de anima rationali non procedit ut patet, quia partes integrales non habet; sed de vegetativa tantum & vegetativa ac sensitiva simul; extendi tamen ad unionem animæ rationalis potest, ut confideranti patebit. Hoc autem præmissis, sit

R E S O L U T I O.

xxxvii. **D**ico contra Suarem, Rubium, Pereiram, Murciam, Hurtadum (qui decipitur quando dicit suam sententiam esse apud recentiores communem) Comptonum (qui dicit hanc sententiam semper sibi visam probabiliorē.) Animæ vegetativæ tantum, & vegetativæ ac sensitivæ simul, sunt virtualiter tantum heterogeneæ; ita Gregorius in 2um dist. 26. & 27. Cajet. lib. 2. de Anima q. 1. Capreolus in 2um dist. 15. Bannez, Soncinas, Conimb. Atriaga, Oviedus, & nuperrimè Fromondus lib. 1. de Anima cap. 5. art. 10. ubi sic habet: *Sententia hæc est veterum Thomistarum, Scotistarum, Nominalium, & plurimorum recentiorum, eorum præsertim, qui in intentione qualitatum gradus Hurtadi & Suarezii heterogeneos rejiciunt.*

xxxviii. Probatur, anima constans partibus homogeneis apta est informare partes materiæ instructas diversæ speciei accidentibus; sed non est ratio dicendi, quod partes integrales animæ vegetativæ, sint heterogeneæ; nisi quia informant partes materiæ instructas diversæ speciei accidentibus, ergo, &c. Probatur major 1°. idem specie subjectum secundum omnes suas partes integrales aptum est informari diversis specie accidentibus, ut eadem anima quinque sensibus & eorum actibus, intelligentione, volitione, &c. & eadem specie anima secundum omnes suas partes integrales apta est informare diversas partes materiæ instructas diversæ speciei accidentibus. Probatur major 2°. Anima arboris existens in trunco, ramis, frondibus, fructibus constat partibus homogeneis; Sed hæc sunt partes materiæ instructæ diversis accidentibus, ergo, &c. Probatur assumptum; Quia alioqui anima trunci & ramorum deberet producere animas diversæ speciei in frondibus & fructibus; si verò posset producere animas diversæ speciei aptas informare partes materiæ instructas diversæ speciei accidentibus, non est cur per se illas partes materiæ informare non possit; quia non est major perfectio in informando has partes materiæ, quàm sit in producendo illas animas.

xxxix. Confirmatur, Diversitas organizationis & accidentium in diversis partibus corporis, nequidem exigit plures partes animæ formaliter, sed virtualiter tantum, ut patet in corpore humano, respectu animæ rationalis; Ergo multò minùs exigit plures partes animæ formaliter heterogeneas, sed tantum virtualiter.

xl. Respondet P. Comptonus de anima Disp. 4. Dub. 1. Saltem in homine esse unionem constantem partibus heterogeneis. 2° peculiarem esse rationem de anima rationali; Cum enim constet (inquit) eam esse indivisibilem, & debeat in variis partibus exercere varias functiones, debet etiam in variis partibus habere diversas dispositiones ad eas functiones aptas. Deinde anima rationalis & omnis forma indivisibilis petit determinatè habere has omnes dispositiones, licet non in eadem parte, & consequenter omnes illæ dispositiones disponunt ad illam formam determinatè: at si partes distinguantur, & sint homogeneæ, nulla habet dispositiones adequatas, quas postulat. Si enim singulæ partes postulant omnes dispositiones, & nulla habeat omnes, nulla habet dispositiones quas postulat. Sed

xli. Contra 1um est, eadem anima secundum te potest terminare unionem tot partibus heterogeneam, quidni & alia tot dispositiones heterogeneas informare poterit? Deinde materia prima potest illas dispositiones diversissimas secundum partes homogeneas ut subjectum terminare, quidni & Anima secundum partes homogeneas poterit illas ut actus terminare: materia enim non magis est indivisibilis, quàm anima materialis, ut patet.

xlii. Contra 2um etiam est, quod materia prima debeat exercere varias per diversas sui partes formarum & dispositionum receptiones haud secus quàm anima rationalis varias in diversis materiæ partibus functiones; illa tamen non ideo est indivisibilis aut heterogenea, vel ipsis adversariis factentibus. Deinde Responsio ista aperte facit contra suum auctorem; si enim una anima indivisibilis possit in diversis materiæ partibus diversas habere dispositiones, aptas ad varias functiones suas, quidni & anima in plures partes divisibilis?

xliii. Contra tertium denique est, quod anima rationalis, & omnis forma indivisibilis, non petat determinatè habere has omnes dispositiones; licet non introducat in materiam nisi sint, & illi introducendæ proportionatæ sint; ignis enim non comburit sine prævia ad passum approximatione, & tamen approximationem non exigit. Ratio autè est, quia, dum materia disponitur, forma nondum est.

xliv. Obijcies tamen 1°, debet dari ratio, cur lapidis & ignis habeant alia accidentia, mas & femina habeant diversa organa, cur hæc in Ovi partis ova ponat, & mas non; cur vacca lactet & non bos; sed alia ratio dari non potest; quàm quia forma est heterogenea, ergo, &c.

xlv. Respondeo 1°, retorquendo argumentum in materiam primam, debet dari ratio cur materia lapidis & materia ignis recipiant alia accidentia, &c.

xlvi. Respondeo 2°, negando minorem; ratio enim est, quod causa illorum conformatrix & productiva sit in efficiendo virtualiter heterogenea, sive productiva effectuum diversæ rationis, quod clarè patet in viro & femina; hæc enim habet ubera & alia organa, quæ vir non habet, id tamen in ipsis refundi non potest in formam formaliter heterogeneam sed in causam conformatricem refundi debet.

xlvii. Instabis ex P. Poncio hic, intelligibile non est, quomodo forma ejusdem rationis possit ex se naturaliter principiare, in subjecto ejusdem rationis, accidentia diversæ rationis; ergo, &c.

xlviii. Respondeo 1°, retorquendo argumentum, per illius conversionem: intelligibile non est, quomodo materia ejusdem rationis possit ex se naturaliter subiectare, ad formam ejusdem rationis, accidentia